

Familie- og kulturkomiteen

Norske Dansekunstneres krav til kunst- og kulturpolitikken etter valget

Norske Dansekunstnere organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Våre medlemmer har et profesjonelt virke av sammensatt karakter, med bred individuell egenart. Vi representerer utøvende og skapende kunstnere både i det ikke-institusjonaliserte scenekunstheltet, samt ved de private og offentlige teaterinstitusjonene. Vi representerer også dansepedagoger i videregående skole, Kulturskolen og ved private danseskoler. Flertallet av våre medlemmer virker og skaper innenfor det såkalte frie, prosjektbaserte scenekunstheltet. Med dette innspillet ønsker vi å løfte frem overfor Familie- og kulturkomiteen de viktigste tiltakene for å sikre selve grunnstrukturen for den frie, prosjektbaserte danse- og scenekunsten i Norge etter valget 13.09.2021. Vi kommenterer også disse tiltakskravene i lys av den nylig fremlagte "Strategi for scenekunst 2021-2025".

Tiltak 1: Styrking av Norsk kulturfond og friske midler til eksisterende og nye ordninger for scenekunst

Norsk dansekunst skapes primært i det frie, prosjektbaserte feltet, med finansiering fra ordningene under Norsk kulturfond. Herunder hadde scenekunsten som fagområde i 2019 en tildelingsprosent på 29, mens den gjennomsnittlige tildelingsprosenten på tvers av alle kunstfag var 42 sett opp mot antall innvilgede søknader. Sett opp mot innvilgede søknadssummer i forhold til avsetningen til scenekunst er tildelingsprosenten 19 opp mot 35 i gjennomsnitt på tvers av alle kunstfag. For å begynne å rette opp i denne skjevheten ser vi behov for friske 75 mill. kr øremerket til ordningene på scenekunstheltet. Vi ber våre nye kulturpolitikere sikre disse midlene, samtidig som Kulturrådet må få i oppdrag å prioritere og fordele disse midlene mellom de eksisterende ordningene slik at det legges til rette for en bedre samordning av produksjon og formidling av nyskapt dansekunst. Det er viktig at verkene som utvikles gis mulighet til å bli vist flere ganger slik at de når ut til et større publikum.

For å sikre dansekunsten gode, administrative tjenester, slik at kunstnerne kan konsentrere seg om det kunstneriske arbeidet, foreslår vi samtidig en ny prøveordning for produsenttilskudd som er søkbar for produsenter. Til denne bør det bevilges ytterligere 10 mill. kr fom. 2022.

Strategi for scenekunst adresserer ikke behovet for økte bevilgninger til ordningene for scenekunst under kulturfondet. Den skisserer utelukkende løsninger for å fremme samarbeid mellom institusjoner og aktører med prosjektfinansiering i det frie feltet. Dette i form av et tiltak under *Innsatsområde 3: Vilkår for produksjon og formidling*: Etablere en ordning under Norsk kulturråd for samarbeid om kompetanseutvikling og -deling på scenekunstmrådet.

Dette tiltaket ser vi som et godt grep, og kan være en av flere mulige løsninger for å styrke de administrative tjenestene rundt dansekunsten. Utover dette er det nødvendig å styrke de nåværende ordningene under Norsk kulturfond med friske midler fom. 2022, jf. vår anbefaling overfor.

Dersom Kulturrådet og Kultur Norge fom. 2022 for alvor skal kunne bidra til å skape resultater innenfor satsingsområdene mangfold og inkludering, samt fremme kunst for barn og unge bør det vurderes å lage egne ordninger hvor disse formålene fremsettes som en del av søkekriteriene.

Strategi for scenekunst trekker frem regjeringens satsing "Krafttak for mangfold" som utgangspunkt for den videre utviklingen av scenekunsten. Vi ser dette som et godt grep og ber om at det videreføres som prinsipp for politikken for scenekunstfeltet også i perioden 2021-2025. Scenekunsten er en kunstform som evner å speile og representere bredden i befolkningen gjennom deltakelse fra alle deler av samfunnet. Mangfoldet i samfunnet styrkes når det tilrettelegges for bredere deltakelse og representasjon både på og bak scenen, samt i ledende posisjoner i institusjoner og styrer.

Det har den siste tiden blitt fremmet et forslag fra SV om å restrukturere Kulturrådet og Kultur Norge, i form av et separat direktorat og en ren fagadministrasjon tilknyttet Norsk kulturfond. Vi stiller oss tvilende til hvorvidt dette er et produktivt grep på nåværende tidspunkt og ber politikerne se an resultatene av den nylige omorganiseringen før en slik beslutning tas.

Tiltak 2: Tilpasset infrastruktur, gode rammevilkår og nye støttetjenester for dansekunsten

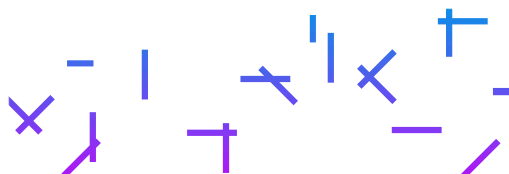
Dansekunsten trenger nye institusjoner og strukturer for både produksjon og visning. Nå er tidspunktet for en tydelig og langsiktig dansepolitisk satsning som innebærer en solid og langsiktig finansiering til både nyetableringer og videreutvikling av infrastruktur og administrative tjenester for dans i hele landet. Vi ber en eventuell ny kulturpolitisk ledelse prioritere en videreutvikling og finansiell styrking av samtlige regionale kompetansesentre for dans, også i den hensikt å utvikle noen av dem slik at de kan bli nasjonale koreografiske sentre, med faste og åremålsstillinger for koreografer og dansere.

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

Som et ledd i dette må det etableres et nytt senter for dans i Oslo, som i dag mangler nettopp et regionalt kompetansesenter for dans. Oslo trenger sårt et dedikert hus for øving, utvikling, produksjon og visning av dansekunst. Kunstnerne i Oslo har behov for å inngå i et fagmiljø og felleskap, bygge nettverk og profesjonalisere seg med støtte av et spisskompetent administrativt, teknisk og markedsrettet apparat. For å få dette raskt i gang ber vi om midler til å etablere pilotprosjekter både for et Koreografiens Hus og en ProdusentHub fra 2022.

Med presentasjonen av *Strategi for scenekunst* ser kulturministeren ut til å følge opp egne løfter om å styrke de regionale kompetansesentrene for dans. Abid Q. Raja varslet ved lanseringen av strategien en styrking av disse sentrene med 10 mill. kr fom. 2022 i statsbudsjettet, dersom dagens regjering blir sittende. Vi understreker at disse sentrene må prioriteres styrket uavhengig av hvilken regjering som skal sette retning for kulturpolitikken etter valget. Sentrene er av avgjørende betydning for dansekunsten i Norges videre utvikling. Vi ber Familie- og kulturkomiteen også se utviklingen av et nytt senter for dans i Oslo som et ledd i utviklingen av den helhetlige nasjonale infrastrukturen for dans i Norge. Vi kommer tilbake til komiteen når et prosjekt for et produserende sted i Oslo er videre konseptutviklet.

Under Innsatsområde 2: Formidling og publikumsmangfold (s.27) skisserer *Strategi for scenekunst* en tidsavgrenset ordning for å stimulere til mer samarbeid mellom institusjoner, visningssteder og kunstnere om produksjon og formidling av profesjonell scenekunst. Dette er et tiltak vi imøteser med glede, da det gjennom utveksling vil bidra til å styrke både kompetansen og uttrykket til kunstnere som jobber prosjektbasert, gi de mulighet til å jobbe innenfor et større profesjonelt støtteapparat, samt at institusjonene og visningsstedene får direkte og oppdatert tilgang til det som til enhver tid rører seg i den prosjektbaserte delene av scenekunstenfeltet. Det samme kan være effekten av forslaget om å sette som forutsetning for statstilskudd at institusjoner der staten er eier skal samarbeide om co-produksjon og gjestespill med aktører med prosjektfinansiering og aktører som får tilskudd over post 75 i kulturbudsjettet under innsatsområde 3 (s.30).

Tiltak 3: Flere stipendhjemler til dansekunstnere under Statens kunstnerstipend

Norske Dansekunstnere stiller seg bak SVs forslag om 500 nye stipender under Statens kunstnerstipend. Stipendene er spesielt viktige for koreografer og skapende dansekunstnere og gir rom for kontinuerlig, kunstnerisk utvikling over tid. I fravær av tilstrekkelig infrastruktur for dansekunsten er stipender et godt tiltak som sikrer kontinuitet i kunstnerskapene. Derfor bør dansekunstnere tildeles 40 nye hjemler fom. 2022. Det må også fattes politisk vedtak om at stipendene løpende blir regulert med en indeks tilsvarende lønnsoppgjøret i staten.

Også i *Strategi for scenekunst* er problematikken rundt koreografer og skapende dansekunstnere adressert. Strategien beskriver situasjonen slik under *Innsatsområde 3: Vilkår for produksjon og formidling (side 29)*:

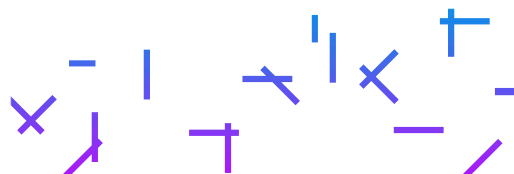
Aktører innenfor dans står svakere i arbeidsmarknaden enn andre yrkesgrupper på scenekunstmrådet Det kjem i hovudsak av at det er få institusjonar for dans i Noreg og dermed

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

færre arbeidsgivarar enn for teaterutdanna aktørar Til liks med dansarar har koreografar lite tilgang på faste stillingar eller langvarig arbeid ved ein institusjon Koreografane har dessutan ofte ei rolle som prosjektleiar og åndsverkinnehavar, noko som gjer dei særleg sårbare i den frie arbeidsmarknaden Regjeringa anerkjenner desse problemstillingane og vil styrkje stipendordningane og sikre betre vilkår for dansekunstnarar (koreografar og dansarar) som held høg kunstnarisk kvalitet og aktivitet.

Det er viktig at Norges kulturpolitiske ledelse også etter valget viderefører denne satsingen og prioriterer dansekunstnere i forbindelse med opprettelse og fordeling av nye stipendjemler.

Tiltak 4: Ny ordning for etablerte scenekunstkompanier

Norsk dansekunst er ettertraktet i hele verden og etterspørselen har vært jevnt økende de siste 15 årene. Etablerte, norske dansekompagnier har i stor grad bidratt til denne utviklingen. Disse er en form for hybridinstitusjoner som gir gode arbeidsmuligheter til utøvende dansere, komponister, lysdesignere m.fl. Denne fleksible organisasjonsformen gir rom for både nyskaping, videreutvikling og gjenopptakelse av allerede utviklet kunstnerisk materiale. I 2021 ble to etablerte scenekunstkompanier lagt til statsbudsjettet, under forvaltning av Norsk kulturråd (Kultur Norge fom. 2022). En ny, søkbar ordning for etablerte kompanier tilknyttet denne posten må opprettes slik at flere etablerte scenekunstkompanier gis mulighet til å inngå i et forutsigbart og langsiktig finansieringsystem.

Til en slik ordning må det settes av 50 mill. kr til etablerte scenekunstkompanier i budsjettet for 2022. Ordningen vil bli et siste, kompletterende ledd i utviklingskjeden for den ikke-institusjonaliserte scenekunsten og vil supplere dagens ordninger for scenekunst under Norsk Kulturfond på en god måte. Dette er også omtalt i et krav om en slik ny ordning fra flere kunstnerorganisasjoner oversendt kulturministeren september 2020.

Ved lanseringen av *Strategi for scenekunst* ble vi av kulturministeren forespeilet at en slik ordning er under utforming og vil komme på plass innen 2023. Vi anmoder om at en prioritering i tråd med strategiens ambisjon under *Innsatsområde 3: Vilkår for produksjon og formidling* i form av tiltaket *Etablere en pilotordning for driftstilskudd for små virksomheter på scenekunstmrådet* gjennomføres uavhengig av en eventuell ny kulturpolitisk ledelse.

Tiltak 5: Gjennomgang av kunstnernes arbeidsvilkår og tilknytningsforhold

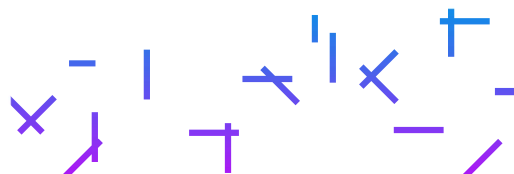
Majoriteten av Norske Dansekunstneres medlemmer er selvstendig næringsdrivende. Kort varighet på oppdrag og prosjekter gjør at kunstnerne veksler mellom å være ansatt og få lønn og å være fakturerende oppdragstagere. Dette er lite bærekraftig og det skaper en utrygg tilværelse for kunstnerne. Midlertidighet er også årsaken til at flere dansekunstnere veksler mellom å undervise, danse og koreografere og gjør at færre kan profesjonalisere seg innen kun én type virksomhet eller yrkesutøvelse innenfor dansekunsten. Dette vekselvirket krever utstrakt administrasjon, noe som i 75% av tilfellene gjøres av kunstnerne selv.

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

Tilsvarende er også situasjonen for dansepedagogene i kulturskolen, videregående skole og ved private danseskoler. For dansepedagoger ved private danseskoler og kulturskoler innebærer små stillinger og sviktende arbeidsbetingelser en hard yrkesrealitet. Markedskreftene er for disse skolene dominerende, noe som i sin tur gjør at pedagogene også påtar seg en økt av risiko i møte med arbeidet.

En ny kulturpolitikk må legge til rette for ivaretagelse og videreutvikling av de få, men godt balanserte avtalene mellom arbeidstager- og arbeidsgiverorganisasjonene på dansekunstheltet. Samtidig må vilkårene for å drive næringsvirksomhet i kunst- og kultursektoren tilrettelegges vesentlig bedre. Arbeidstakerbegrepet og den tilknytningspraksisen som er etablert som sedvane i scenekunstheltet må gjennomgås juridisk. Vår nye kulturpolitiske ledelse må snarest nedsette en arbeidsgruppe for å vurdere lovligheten i ansettelses- og tilknytningsforholdene i scenekunstheltet. Svært mange dansekunstnere og -pedagoger må i dag ta oppdrag som selvstendig næringsdrivende, der oppdragets art og arbeidets innhold tilsier at de skulle vært ansatt. Vi ber om at våre nye kulturpolitikere aktivt bidrar til å komme denne ukulturen til livs gjennom å tydeliggjøre arbeidslivets standarder for alle aktører innen scenekunsten.

Strategi for scenekunst stadfester at tilgang på sosiale og økonomiske rettigheter på linje med andre yrkesgrupper er en forutsetning for at kunstnere skal kunne satse fullt og helt på en karriere innenfor scenekunst. For å styrke muligheten for kunstnere i det prosjektbaserte feltet foreslås tiltak som å styrke SKUDA og stipendordningene. Hva gjelder sosiale og økonomiske rettigheter henvises det til den kommende Kunstermeldingen. Vi ser dette som gode tiltak, og minner om at en prioritering av kunstneres økonomiske vilkår og arbeidssituasjon må settes høyt på den kulturpolitiske agendaen etter valget.

Tiltak 6: Tiltak mot hets og trakassering av kunstnere

Siden 2018 har Norske Dansekunstnere i økende grad bistått kunstnere som har vært utsatt for åpenbar trakassering. Utspill mot kunsten fremsettes stadig oftere i form av personangrep. Som en direkte følge av enkelte aktørers opptreden i SOME er kunstneres yringsrom allerede innskrenket, og flere kunstnere blir nå truet med forsvar i andres yringsfrihet. Vi erfarer at hets og trakassering over tid gradvis har medført at kunstnerne ikke uttrykker seg så fritt som de tidligere gjorde. Denne negative utviklingen skyldes i stor grad endringer i offentligheten og hvordan sosiale medier fungerer. Dette er et problem som politisk sett må adresseres umiddelbart. En ukultur der kunstnere hetses, sjikaneres og trakasseres må ikke få mulighet til å feste og forplante seg i samfunnet.

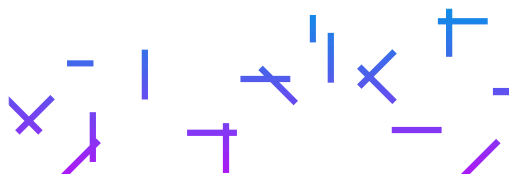
Vi ber om tydelig og umiddelbar politisk handling på dette området. Hets, trakassering og hatefulle ytringer har ingen plass i et moderne demokrati og en ny kulturpolitikk må sikte mot at hets, trakassering og hatefulle ytringer mot kunstnere ikke skal finne sted. En strategi og handlingsplan tilsvarende *UN strategy and plan on hate speech* bør derfor utformes og tilpasses norske forhold for å bøte på den utviklingen som nå er i emning. Strategi for scenekunst kommer utsatte kunstnerne noe i møte med tiltaket om å styrket ordningen for tidsskrift og kritikk, samt ordningen for scenekunstheltetiltak og publikasjoner under kulturfondet.

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

Videre politikkutforming og samarbeid rundt scenekunstens fremtid

Norske Dansekunstnere vil benytte anledningen til å takke Familie- og kulturkomiteen for samarbeidet frem til i dag, også under korona-pandemien. Vi har satt stor pris på å få mulighet til å bli lyttet til både gjennom møte og skriftlige innspill. Vi går straks til valg og det er usikkert hvilke politikere som vil fylle stolene i familie- og kulturkomiteen om bare noen uker. Vi ber dere som sittende representanter viderebringe dette dokumentet til deres eventuelle etterfølgere i komiteen fra eget parti etter valget, dersom dere selv går over i en annen rolle.

Avslutningsvis vil vi kort oppsummere hvordan vi ser på arbeidet til den sittende regjeringen. Vi opplever at våre politiske prioriteringer langt på vei er godt ivaretatt i den nylig fremlagte *Strategi for scenekunst*. Vi ser en kulturminister fra Venstre som har ambisjoner og prioriterer konkrete tiltak som vil styrke danse- og scenekunsten. Abid Q. Raja jobber etter en klar ambisjon for utvikling av dansekunsten i Norge og har langt på vei fulgt opp de løftene han har gitt for den videre utviklingen av feltet. Vi forventer at en kommende regjering og en eventuell ny kulturpolitiske ledelse fortsetter langs dette sporet og bruker *Strategi for scenekunst* som rettesnor for det videre arbeidet med å tilrettelegge for den frie danse- og scenekunsten. I våre øyne bærer dette dokumentet på noen viktige løsninger.

På vegne av det norske dansekunstfeltet,

Kristine Karåla Øren
Forbundsleder

Eva Grainger
Nestleder

